

6. Харьковская цивилистическая школа: право собственности: монография / под ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. Харьков: Право, 2012. 424 с.

7. Черепяхин Б. Б. Юридическая природа и обоснование права собственности от неуправомоченного отчуждателя / Труды по гражданскому праву. Москва: «Статус», 2001. С. 225–280.

Belianevych O. Problems of the protection of the right of ownership of the Ukrainian people

The article analyses special aspects of legal mechanics of the protection of the right of ownership of the Ukrainian people of objects defined in the Article 13 of the Constitution of Ukraine. The attention is drawn to the fact that the powers of the Ukrainian people, as an independent and at the same time special subject of the right of public ownership, must be established exceptionally by the Constitution and laws of Ukraine. Accordingly, legal mechanics of enforcement and protection of the right of ownership of the Ukrainian people as a collective subject, same as of subjects of other types of public ownership (state and communal), and the right of private ownership, the subjects of which are individualized, cannot be identic.

It is argued that the norms of the Civil Code constitute only a part of the legal mechanics of the protection of the right of public ownership. The Civil Code of Ukraine does not establish special norms regarding the enforcement of the right of ownership of the Ukrainian people and its protection, particularly any special limitation of actions. Accordingly, lacunas in part of the regulation of the relations of ownership of the Ukrainian people and other types of public ownership cannot be fully overridden with the help of the norms of Art. 8 of the Civil Code of Ukraine on the analogy of statute and the analogy of law. Judicial protection of public ownership shall be based on the foundations of rule of law, observance of fundamental human rights and application of norms of the Constitution of Ukraine as norms with direct effect.

The article analyses the problems of defining the moment of commencement of prescription in cases with participation of a prosecutor representing public interests, and the conclusion is made that the court has the right to find for the prosecutor after the expiration of the limitation of actions. It is argued that because the institute of the acquirer in good faith appeared and developed within the framework of private law, it cannot be unconditionally applied in relations regarding the acquisition of right of ownership of objects that are public ownership. In case of alienation of objects of public ownership of limited transferability or non-transferable, the presumption of an acquirer in bad faith shall be applied. Providing a civil legislative framework for a ten-year special limitation of actions under claims on enforcement of implications of an invalidated transaction infringing public order will contribute to the establishment of effective mechanics of the protection of the right of ownership of the Ukrainian people, the state and communal ownership. Limitation of actions shall not extend to claims of the owner, including the Ukrainian people, the state or a territorial community, or another person, on invalidation of a legal act of a state government body, a government body of the Autonomous Republic of Crimea or a local government body infringing its right of ownership or another right in rem.

Keywords: the Ukrainian people as a subject of the right of ownership, public ownership, limitation of actions, acquirer in good faith, transactions infringing public order.

ПРОБЛЕМА ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КОРПОРАТИВНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Вінник О. М.,

доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, головний науковий співробітник відділу правового забезпечення ринкової економіки НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України

У статті досліджуються шляхи забезпечення ефективності корпоративного законодавства України з точки зору його адекватності громадянському суспільству та соціально спрямованій ринковій економіці.

Громадянське суспільство передбачає активну участь його членів у всіх сферах суспільного життя, включаючи підприємництво. Це, своєю чергою, вимагає наявності прозорого і зрозумілого для пересічних громадян правового регулювання, що надало б їм змогу свідомо, із знанням своїх прав та обов'язків брати участь в комерційних організаціях корпоративного типу.

Разом з тим в Україні досить складне і нестабільне правове регулювання корпоративних відносин, що забезпечується кількома кодексами та законами. В результаті корпоративне законодавство має

чимало дублюючих норм, колізій і водночас прогалин, застарілих норм, недостатнього врахування зарубіжного (включно з ЄС) досвіду.

Демократичні процеси в суспільстві, курс на соціальне спрямування ринкових відносин потребують оптимізації правового регулювання корпоративних відносин, очищення його від зазначених недоліків. Це надасть можливість пересічним учасникам цих відносин самостійно керуватися нормами корпоративного права, звертаючись до дорогих послуг корпоративних юристів лише у найбільш складних випадках.

Ключові слова: громадянське суспільство; ринкова економіка; корпоративні відносини; корпоративне право України; вдосконалення корпоративного законодавства.

Сучасне суспільство, якому притаманні ознаки громадянського, вимагає відповідного правового регулювання, яке має бути не лише якісним та адекватним сучасному стану суспільних відносин, а й прозорим, що передбачає, аби акти законодавства були і *доступними* (що значною мірою досягнуто завдяки мережі Інтернет), і *зрозумілими* для пересічних громадян. Значною мірою це забезпечується *оптимальністю* правового регулювання, що передбачає зосередження норм, які регулюють певний вид відносин, в мінімальній кількості актів законодавства (в ідеалі – одному), що мінімізує, зокрема, проблему колізій та надає можливість уявлення про правове регулювання відповідних відносин як фахівцям, так й усім заінтересованим особам.

Крім того, глобалізаційні процеси в суспільному (економічному зокрема) житті зумовлюють гармонізацію правового регулювання різних країн (ЄС [1] зокрема, до чого прагне й Україна [2]), аби основні засади «правил гри» у сфері господарювання на транснаціональному і національному рівнях були спільними і, відповідно, зрозумілими як для національних учасників господарського життя, так і для іноземних інвесторів.

Зазначена проблема досить яскраво проявляється в корпоративному законодавстві, питаннями ефективності якого цікавляться всі *дослідники корпоративних відносин* (І. В. Спасибо-Фатеева, І. М. Кучеренко, О. М. Вінник, О. Р. Кібенко, В. М. Кравчук, І. В. Лукач та ін.), а особливо автори монографічних праць з порівняльних аспектів корпоративно-правового регулювання (О. Р. Кібенко, А. Пендак Сарбах [3; 4]), проте в ракурсі забезпечення його ефективності в умовах громадянського суспільства ця проблема належним чином не висвітлювалася.

Метою цієї статті є визначення основних проблем правового регулювання корпоративних відносин, що стримують розвиток громадянського суспільства, та шляхів їх вирішення.

Як зазначається в Національній стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016 – 2020 рр. [5], недосконалість чинного законодавства створює штучні бар'єри для реалізації громадських ініціатив, утворення та діяльності окремих видів організацій громадянського суспільства, розгляду та врахування громадських пропозицій органами державної влади, органами місцевого самоврядування, а рівень гармонізації законодавства України із законодавством ЄС та врахування кращого міжнародного досвіду у сфері розвитку громадянського суспільства є недостатнім.

Україна – унікальна європейська держава з доволі складним і проблематичним правовим регулюванням корпоративних відносин, оскільки корпоративно-правові норми закріплені в *низці актів законодавства* з дублюванням норм і навіть закріпленням суперечливих положень, а саме:

кодексах: ЦК України [6, гл. 8], що регулює правове становище підприємницьких товариств; ГК України [7], в якому гл. 9 присвячена загальним засадам функціонування господарських товариств, а ст. 167 закріплює поняття корпоративних прав та корпоративних відносин; ГПК України, що закріплює порядок захисту інтересів господарських товариств (ГТ) у разі заподіяння товариству шкоди його посадовою особою шляхом пред'явлення учасником ГТ зі значною часткою в капіталі (не менше 10%) позову в інтересах товариства [8, ст. 28];

законах: «Про господарські товариства» [9] (регулює правове становище господарських товариств, крім акціонерних); «Про акціонерні товариства» [10] (присвячений регулюванню відносин щодо створення, функціонування та припинення таких товариств); «Про холдингові компанії» [11] (визначає особливості правового становища акціонерних товариств (АТ), що відповідають ознакам холдингових компаній), а також спеціальні закони, які визначають специфіку АТ, що діють у сфері банківської діяльності, надають інші фінансові послуги, створюються як інститути спільного інвестування та інші.

Така складна система корпоративного законодавства породила низку проблем:

– *розпорошеність* корпоративно-правових норм в різних актах законодавства, зокрема: 1) в ст. 155 ЦК [6] закріплена *норма* про негативні наслідки для АТ в разі недотримання вимог про співвідношення фактичного капіталу (чистих активів товариства) розміру заявленого (зафіксованого в статуті АТ) або закріпленого законом мінімального розміру статутного капіталу, а зі ст. 14 Закону «Про акціонерні товариства» [8] ця норма була виключена в 2011 р [12]); 2) ГК України містить низку положень, що відсутні в ЦК України та законах «Про господарські товариства» і «Про акціонерні товариства»: більш ґрунтовні, ніж в згаданих законах, положення про відповідальність

посадових осіб ГТ, закріплені в новій (відповідно до Закону від 07.04.2015 р [13]) редакції ст. 89 ГК; *вимога* про обов'язкову наявність в учасників повного товариства та повних учасників командитного товариства статусу зареєстрованого суб'єкта підприємництва [7, ч. 7 ст. 80]; 3) право учасника ГТ на подання позову в інтересах товариства у разі завдання йому шкоди посадовою особою ГТ закріплено ГПК [8], проте згадка про нього відсутня в законах про ГТ і АТ, хоча ст. 72 Закону «Про акціонерні товариства» містила положення (вилучене Законом від 2011 р. [12]) про право акціонера на подання позову в інтересах товариства у разі порушення порядку вчинення правочину із заінтересованістю;

– *наявність колізій*: так, ЦК [6, ст. 146, 151] передбачає можливість вибору товариством з обмеженою відповідальністю (ТОВ) і товариством з додатковою відповідальністю (ТДВ) форм контролю за фінансово-господарською діяльністю його виконавчого органу в протизагадуванні в ст. 63 Закону України «Про господарські товариства» [9] вимозі формування ревізійної комісії ТОВ в складі не менше 3-х членів, які є учасниками такого товариства (хоча в ст. 3 цього Закону закріплена можливість створення і функціонування ГТ з одним учасником, що, природно, виключає формування ревізійної комісії в згаданому складі);

– *прогалини в правовому регулюванні*: в Законі України «Про акціонерні товариства» згадується про можливість укладення акціонерної угоди [10, ст. 29], проте без визначення її основних параметрів (істотні умови; порядок укладення та виконання; наслідки для товариства за наявності такої угоди; відповідальність за невиконання зобов'язань за такою угодою та ін.); разом з тим, за умови належного врегулювання, акціонерні угоди можуть бути використані не лише задля уникнення в АТ так званих патових ситуацій (неможливість прийняття рішень через рівну кількість голосів «за» і «проти»), а й у процесі приватизації (якщо у власності держави залишається значний пакет акцій, а більшість акцій набуває стратегічний інвестор) та у разі започаткування інституційного державно-приватного партнерства, що передбачає реалізацію проектів такого партнерства спільним підприємством за участі державного та приватного партнерів;

– *нечіткість формулювань*: так, за відсутності зазначення виду товариства в ГПК [8, ст. 28] щодо права учасника ГТ на подання позову в інтересах товариства зазначене положення може застосовуватися щодо всіх видів ГТ (включно з персональними – повним (ПТ) та командитним (КТ)), що суперечить добре апробованій зарубіжній практиці і змінює ключові засади діяльності ПТ і КТ, в яких ведення справ здійснюється всіма (ПТ) або повними (КТ) учасниками, а посадові особи відсутні; крім того, наділення вкладників КТ правом на подання такого позову означає їх втручання в управління товариством, хоча вони позбавлені такого права;

– *непослідовність адаптації* корпоративного права України до права ЄС, про що, зокрема, свідчить стан справ з вимогами до розміру майнової бази АТ: Друга директива ЄС [13] встановлює вимоги до мінімального розміру статутного капіталу АТ, акції яких вільно обертаються (тобто публічних АТ), що закріплено в національному законодавстві країн-членів ЄС. Разом з тим Закон України «Про акціонерні товариства» передбачає однакові вимоги до розміру статутного капіталу АТ незалежно від його типу (публічне чи приватне) [10, ст. 14], а вимоги щодо підтримання майнової бази АТ на певному рівні вилучено із зазначеного Закону, проте збережено в ЦК України [6, ст. 155];

– *нестабільність корпоративного законодавства* можна прослідкувати на прикладі таких змін до Закону України «Про акціонерні товариства» щодо: 1) вилучення у 2011 р. [12] зі ст. 72 положень про право акціонера подати похідний позов у разі порушення порядку вчинення угод із заінтересованістю (натомість значною мірою подібне право, як уже зазначалося, 2015 р. [13] було закріплене в ГПК [8, ст. 28]); 2) зміни вимог до членів наглядової ради [10, ст. 53] – від наявності статусу акціонера-фізичної особи (зазначений закон в ред. 2008 р.) до можливості обрання членом цього органу акціонера зі статусом юридичної особи (2011 р. [12])¹ і скасування зазначеної новації у 2015 р. [13], що було цілком логічним кроком; у зв'язку з цим виникає питання і щодо *обґрунтованості* вищезгаданих змін;

– *недемократичність новацій*, що суперечить основним засадам громадянського суспільства та статусу України як демократичної та соціальної держави (ст. 1 Конституції України): це стосується, насамперед, права на подання похідного позову (ПП), досить своєрідно закріпленого в ст. 28 ГПК за учасником ГТ зі *значною часткою в капіталі* (не менше 10%) права на подання позову в інтересах товариства у разі заподіяння товариству шкоди його посадовою особою [8, ст. 28]. У зв'язку з цим варто більш ґрунтовно зупинитися на основних засадах запровадження ПП в зарубіжній практиці (зокрема США [15]), механізм застосування якого є демократичним по своїй суті, оскільки при цьому враховуються не лише інтереси АТ, а й пересічних акціонерів щодо мінімізації негативних наслідків вирішального впливу на товариство з боку власника контрольного пакету акцій (відповідної частки в капіталі товариства) та/або його посадових осіб, що мають можливість приймати рішення (впливати

¹ За версією Закону України від 2011 р. [12] обрані до наглядової ради акціонери зі статусом юридичної особи мали діяти через своїх представників, проте без поширення на них обмежень, обов'язків та відповідальності членів наглядової ради як її посадових осіб, адже останні повинні бути фізичними особами.

на їх прийняття) з ігноруванням інтересів меншості і навіть самого товариства. ПП виконує кілька функцій: захист майнових інтересів товариства у випадках, коли останнє не може цього зробити; попередження додаткових позовів з боку інших учасників товариства (акціонерів) (в результаті задоволення першого ПП пропорційно відновлюються їх майнові інтереси); задоволення інтересів кредиторів товариства, оскільки задоволення ПП запобігає втраті АТ корпоративних активів.

Український законодавець, прийнявши в 2008 р. Закон України «Про акціонерні товариства» [8], в ст. 72 закріпив один випадок наявності у акціонерів права на подання ПП – у разі порушення порядку вчинення правочинів, щодо яких має місце заінтересованість, проте в 2011 р. необґрунтовано скасував його [12], згодом досить своєрідно відновив його [13] щодо спорів про відшкодування збитків, завданих господарському товариству (ГТ) його посадовою особою, із закріпленням відповідних положень у ГПК України [8, ст. 28]. При цьому передбачається, що представником ГТ, що має право на подання позову в інтересах товариства, є також його учасник (акціонер), якому сукупно належить 10 і більше відсотків статутного капіталу (простих акцій) товариства. Для цього такому учаснику слід подати господарському суду заяву про здійснення представництва позивача. Отже, йдеться не про чисте відновлення права на подання ПП, а про нібито прямий позов, що подається учасником (акціонером) **як представником товариства за законом**. Однак виникає сумнів щодо надання такому позову характеру прямого, оскільки: 1) рішення господарським товариством приймаються уповноваженими учасниками (в повному (ПТ) та командитному (КТ) товариствах), а в ГТ, що належать до об'єднань капіталів (АТ, ТОВ, ТДВ), – в особі органів та посадових осіб (одноосібного виконавчого органу, наприклад) навіть у разі, якщо один учасник (акціонер) контролює товариство (виняток становить єдиний учасник в товаристві однієї особи, на якого покладаються функції загальних зборів); 2) у випадку розпорошення часток (акцій) в одному ГТ може бути кілька (до 10) учасників, які відповідають критеріям представника ГТ у подібній справі, і досить вірогідно – вони матимуть різні вимоги. Крім того, такий *квасіпрямий* позов учасника (акціонера) як представника ГТ, по суті, є похідним (непрямим позовом), оскільки є віддзеркаленням позиції щодо предмета спору *не товариства*, а лише окремого його учасника (акціонера). Право на подання такого позову відповідно до ГПК є привілеєм для досить великих акціонерів (учасників) ГТ, які, на відміну від власника контрольного пакету акцій (відповідної частки у капіталі товариства), не можуть одноосібно впливати на прийняття товариством рішень. Інтереси учасників з меншими (ніж 10% капіталу) частками ст. 28 ГПК ігноруються, що навряд чи може свідчити про демократизм вищезгаданих нововведень. Крім того, наслідки запровадження такого квасіпрямого позову важко передбачити, адже навіть країни перехідної економіки (Російська Федерація зокрема, корпоративне право якої український законодавець ще донедавна брав за взірець) віддали перевагу ПП, право на подання якого закріпили за акціонерами у разі порушення порядку вчинення угоди із заінтересованістю [16, ст. 84], не згадуючи при цьому ні про майновий ценз, ні про представництво.

Згідно з автентичним (за законодавством США) правом подання ПП [15, ст. 7.40–7.47] наділяється будь-який акціонер (група акціонерів) (незалежно від розміру частки в капіталі товариства), але при цьому закріплюються механізми щодо запобігання зловживання таким правом (обов'язковий досудовий розгляд конфлікту в товаристві; обов'язок несумлінного акціонера відшкодувати збитки, заподіяні поданням необґрунтованого ПП). Вартий уваги і досвід США щодо можливості подання ПП групою акціонерів (груповий ПП), адже у такий спосіб дрібні акціонери можуть об'єднати свої можливості щодо покриття судових витрат до винесення рішення суду.

Таким чином, згідно з даними дослідженнями робимо такі висновки:

- складне регулювання корпоративних відносин, що має місце в Україні, не враховує належним чином інтереси пересічних громадян, більшість з яких не має юридичної освіти, а відтак навіть не здогадується, що інформацію про свої права як учасника господарського товариства слід шукати в кількох актах законодавства, що містять, до того ж, низку колізійних норм;

- громадянське суспільство з притаманною йому ринковою економікою потребує оптимального правового регулювання корпоративних відносин, зрозумілого для його членів, вільного від колізій, застарілих норм, прогалин, інших вад;

- чисельність джерел корпоративного права України, прийнятих без належного розмежування між ними предмета правового регулювання з метою уникнення суперечностей, дублюючих норм тощо стало однією з причин багатьох *недоліків корпоративно-правового регулювання*, яке не стало **прозорим і зрозумілим джерелом правової інформації** для пересічних учасників корпоративних відносин;

- корпоративне законодавство має бути більш-менш стабільним, а зміни до нього – виваженими, обґрунтованими, в тому числі з урахуванням *світового (зарубіжного) досвіду*; без цього важко сподіватися на розуміння іноземними інвесторами *специфіки* українських реалій в обмін на інвестиції, такі бажані для вітчизняної економіки з її чисельними проблемами;

– для забезпечення прозорості правового регулювання корпоративних відносин доцільно оптимізувати корпоративне право України на зразок країн цивілізованої ринкової економіки (Німеччини зокрема¹), максимально звільнивши його від недоліків;

– при вдосконаленні правового регулювання корпоративних відносин законодавець має враховувати не лише інтереси суб'єктів підприємництва (господарських товариств зокрема), а й найменш захищених членів громадянського суспільства – пересічних громадян, що набули або планують набути статусу учасника господарського товариства (акціонера) і мати можливість бути поінформованими про свої права, обов'язки, механізми захисту своїх інтересів у разі їх порушення з боку товариства чи осіб, що його контролюють, на підставі *доступного, прозорого, стабільного, вільного від згаданих вад* корпоративного законодавства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Договор, учреждающий Европейское Сообщество (Рим, 25 марта 1957 г.). URL: <http://eulaw.ru/content/2001> (дата звернення: 17.01.2017 р.).
2. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004 р. // Офіційний вісник України, 2004. № 15. Ст. 1028.
3. Кібенко О. Р. Європейське корпоративне право на етапі фундаментальної реформи: перспективи використання європейського законодавчого досвіду у правовому полі України. Харків: Страйд, 2005. 432 с.
4. Кібенко О., Пендак Сарбах А. Право товариств (company law): порівняльно-правовий аналіз *acquis* Європейського Союзу та законодавства України. Київ: Видавнича організація «Юстініан», 2006. 496 с.
5. Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016 – 2020 роки, затв. Указом Президента від 26 лютого 2016 року № 68/2016 // Офіційний вісник України, 2016 р. № 18. Ст. 716.
6. Цивільний кодекс України: прийнятий Верховною Радою України 16.01.2003 р. // Голос України, 2003. 12–13 березня.
7. Господарський кодекс України: прийнятий Верховною Радою України 16.01.2003 р. // Голос України, 14 березня 2003 р.
8. Господарський процесуальний кодекс України: прийнятий Верховною Радою України 06.11.1991 р. // ВВР України, 1992. № 6. Ст. 56.
9. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 р. // ВВР України, 1991. № 49. Ст. 682.
10. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 р. // ВВР України, 2008. № 50–51. Ст. 384.
11. Про холдингові компанії в Україні: Закон України від 15.03.2006 р. // ВВР України, 2006. № 34. Ст. 291.
12. Про внесення змін до Закону України «Про акціонерні товариства» щодо вдосконалення механізму діяльності акціонерних товариств: Закон України від 03.02.2011 р. // ВВР України, 2011 р. № 35. Ст. 344.
13. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів: Закон України від 7 квітня 2015 р. // Офіційний вісник України, 2015 р. № 37. Ст. 1110.
14. 77/91/ЄЕС: Друга Директива Ради від 13 грудня 1976 р. про узгодження, з метою зробити рівноцінними, захисних засобів, яких для охорони своїх та чужих інтересів держави-члени вимагають від компаній відповідно до змісту другого пункту статті 58 Договору, і які стосуються створення відкритих акціонерних товариств з обмеженою відповідальністю та збереження і зміни їхнього капіталу // Директиви ЄС стосовно корпоративного законодавства. Київ, 1998. С. 8–25.
15. Model Business Corporation Act (with selected Official Comments). URL: <https://users.wfu.edu/palmitar/ICBCorporations-Companion/Conexus/ModelBusinessCorporation Act.pdf> (дата звернення: 17.01.2017 р.).
16. Об акционерных обществах: Федеральный закон от 26.12.1995 г. // Собрание законодательства Российской Федерации, 1996. № 1. Ст. 1. (с последующими изменениями и дополнениями).
17. Гражданское уложение от 18.08.1896 г. // Германское право. Часть I. Гражданское уложение. Москва, 1996. С. 13–551.
18. Торговое уложение от 10.05.1897 г. // Германское право. Часть II. Германское Торговое уложение и другие законы. Москва, 1996. С. 15–162.
19. Закон об обществах с ограниченной ответственностью от 20.04.1892 г. // Германское право. Часть II. Германское Торговое уложение и другие законы. Москва, 1996. С. 328–354.
20. Акционерный закон от 06.09.1965 г. // Германское право. Часть II. Германское Торговое уложение и другие законы. Москва, 1996. С. 163–327.

¹ Корпоративне право Німеччини, попри наявність кількох джерел правового регулювання, вільне від дублюючих, колізійних норм та інших вад, оскільки його Цивільне [17] та Торгове [18] уложення не регулюють корпоративні відносини щодо тих видів торгових товариств (АТ, ТОВ), правовий статус яких визначається спеціальними законами [19; 20].

Vinnyk O. The problem of efficiency of the Ukrainian corporate legislation in the condition of market economy and civil society

Problem setting. The purpose of this article is to research the problems of efficiency of corporate legislation of Ukraine in terms of its adequacy to civil society and social market economy.

Analysis of resent researches and publications. Most Ukrainian researchers examined the state of corporate legislation (in terms of its adaptation to EU law – Kibenko O.R., Pendak A. Sarbuh). However, modern science of business law needs further studies foreshortened the above problems.

Article's main body. Ukraine – the only country in Europe that has perhaps the most difficult legal regulation of corporate relations, which is made by several series of codes and laws. Thus, the Civil Code and Commercial Code of Ukraine define the basic principles of corporate relations, Commercial Procedure Code – the procedure of a derivative suit, that brought by a shareholder/a member of a business company on behalf of a company against a third party. Laws «On business companies» and «On joint stock companies» regulate the relations in the respective companies more thoroughly. The results of this regulation are the presence of numerous duplicated rules, collisions and at the same time – gaps/lacunae, outdated rules, unstable regulation.

However, civil society and civilized market economy need effective and stable regulation of corporate relations, free of indicated defects. The globalization of economic life and European orientation of Ukraine requires optimization of legal regulation of corporate relations.

Corporate legislation, improved in such way, would be consistent to the principle of transparency of market relations and their legal regulation. The ordinary members of corporate relations will be able to use the norms of such a corporate law independently, using the services of corporate lawyers only in difficult cases.

Keywords: civil society; market economy; corporate relations; corporate law of Ukraine; improvement of corporate legislation.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ СУБ'ЄКТАМ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Король В. І.,

доктор юридичних наук, завідувач відділу міжнародного приватного права та порівняльного правознавства НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України

Статтю присвячено концептуально-правовим засадам, основним передумовам та очікуванім наслідкам удосконалення законодавства України у сфері державної допомоги в контексті імплементації Угоди про асоціацію з ЄС.

Розкрито сутність положень Аналізу регуляторного впливу до проекту Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», який набирає чинності у повному обсязі у серпні 2017 р., через методологічну та методичну призму їх співвідношення з ключовими вимогами до аналізу впливу, запроваджених у Європейському Союзі у сфері нормотворчої діяльності при підготовці проектів актів вторинного законодавства.

Ключові слова: Угода про асоціацію, державна допомога, регуляторний акт, аналіз впливу.

Детермінована ззовні регіональна нестабільність в Україні висуває підвищені вимоги до найбільш раціонального використання обмежених ресурсів держави для досягнення пріоритетних цілей як економічного розвитку, так і економічної безпеки.

При цьому важливого значення набуває процес модернізації законодавства у сфері державної допомоги, який на сучасному етапі зумовлений не стільки внутрішніми чинниками через усвідомлення такої нагальної суспільної потреби інститутами влади України, скільки зовнішніми детермінантами – необхідністю виконання Україною міжнародно-правових зобов'язань, закріплених, зокрема, у ст. 262–267 Угоди про асоціацію з ЄС, Європейським співтовариством з атомної енергії та їх державами-членами [1].

Цей процес має набути нової якості у серпні 2017 р. після набрання в повному обсязі чинності Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» від 01.07.2014 № 1555-VII. Відповідно до офіційного автентичного тлумачення поняття «державна допомога», яке міститься у ст. 1 цього Закону, під державною допомогою слід розуміти підтримку у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності [2].